

Międzynarodowe uwarunkowania bezpieczeństwa energetycznego Polski i rozwoju sektora wytwarzania energii

Jarosław Pietras

Braun J., 2018. Bezpieczeństwo energetyczne jako dobro publiczne - miary i czynniki wpływające na jego poziom, "Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach", nr 358, s. 23-32.

Hebda W., 2022. Energy policy of Poland until 2040. The challenges and threats to energy security in the next two decades, "Politeja", vol. 4(79), s. 167-186.

<https://doi.org/10.12797/Politeja.19.2022.79.10>

Kawecka-Wyrzykowska E., 2022. Wyzwania dekarbonizacji polskiej gospodarki: rola węgla, "Społeczeństwo i Polityka", vol. 4(73), s. 67-90.

Krutikhin M., 2021. Russia's Gazprom. A Case Study in Misused Interdependence, w: D. Drezner, H. Farrell, A. Newman (red.), The Uses and Abuses of Weaponized Interdependence, Brookings Institution Press, Washington, D.C. Le Gros G., 2020. The beginning of nuclear energy in France: Messmer's plan, "Revue Generale Nucleaire", vol. 5, s. 56-59.

Månsson A., Johansson B., Nilsson L.J., 2014. Assessing energy security: An overview of commonly used methodologies, "Energy", vol. 73, s. 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.energy.2014.06.073>

Meierding E., 2021. Weaponizing Energy Interdependence, w: D. Drezner, H. Farrell, A. Newman (red.), The Uses and Abuses of Weaponized Interdependence, Brookings Institution Press, Washington, D.C.

Samimian-Darash L., 2022. Uncertainty by Design. [edition unavailable], Cornell University Press, <https://www-perlego-com.coleurope.idm.oclc.org/book/2648257/uncertainty-by-design-preparing-for-the-future-with-scenario-technology-pdf> (dostęp: 15.10.2022 r.).

<https://doi.org/10.7591/cornell/9781501762451.001.0001>

Mulder M., 2023. Regulation of Energy Markets: Economic Mechanisms and Policy Evaluation, Springer, Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-16571-9>

Nixon R., 1973. Address to the Nation About Policies To Deal With the Energy Shortages, 7.11.1973, <https://web.archive.org/web/20220418181812/https://www.presidency.ucsb.edu/documents/address-to-the-nation-about-policies-deal-with-the-energyshortages> (dostęp: 14.06.2024 r.).

Pangsy-Kania S., Wierzbicka K., 2022. Niezależność od importu surowców energetycznych jako kluczowy element bezpieczeństwa ekonomicznego państwa. Polska na tle krajów EU, "Optimum. Economic Studies", vol. 3(109), s. 86-102. <https://doi.org/10.15290/oes.2022.03.109.07>

Sorrell S., Ockwell D., 2010. Can we decouple energy consumption from economic growth?, University of Sussex, <https://hdl.handle.net/10779/uos.23423927.v1> (dostęp: 14.06.2024 r.).

Yergin D., 2021. Nowa mapa. Jak energetyka zmienia politykę, Wydawnictwo Post Factum, Katowice.

Akty prawne, raporty i dokumenty

Communication from the Commission „Clean Energy For All Europeans”, COM(2016) 860 final, Brussels, 30.11.2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0860> (dostęp: 14.06.2024 r.).

IEA, 2007. Energy Security and Climate Policy. Assessing Interactions, OECD, International Energy Agency, Paris.

IEA, 2020a. Energy Efficiency 2022, OECD, International Energy Agency, Paris. IEA, 2023. Global Energy and Climate Model. Documentation – 2023, International Energy Agency, Paris, <https://iea.blob.core.windows.net/assets/ff3a195d-762d-4284-8bb5-bd062d260cc5/GlobalEnergyandClimateModelDocumentation2023.pdf> (dostęp: 14.06.2024 r.).

PEP2040, 2021. Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r., załącznik: „Polityka energetyczna Polski do 2040 r.” (M.P. z 2021 r. poz. 264).

Publikacje uzupełniające

Cevik S., 2022. Climate Change and Energy Security: The Dilemma or Opportunity of the Century?, IMF Working Paper, No. 174.

Cretti G., Ramnath A., Schaik L. van, 2022. Transitioning towards energy security beyond EU borders: why, where and how?, Clingendael Institute, https://www.globsec.org/sites/default/files/2022-11/Policy_brief_Transitioning_towards_energy_security_beyond_EU_borders.pdf (dostęp: 17.06.2024 r.).

Czarny R.M., 2020. The Nordic Dimension of Energy Security, Springer, Cham. Drezner D., Farrell H., Newman A. (red.), 2021. The Uses and Abuses of Weaponized Interdependence, Brookings Institution Press, Washington.

EC, 2022. EU actions on high energy prices and security of supply, European Commission, Directorate-General for Communication, Publications Office of the European Union.

Galytska K., 2021. European-Russian Energy Relations: from Dependence to Interdependence, Firenze University Press, Firenze, <https://www.fupress.com/isbn/9788855184151> (dostęp: 17.06.2024 r.).

IEA, 2019. Nuclear Power in a Clean Energy System, OECD, International Energy Agency, Paris.

IEA, 2020b. Global Gas Security Review 2020, OECD, International Energy Agency, Paris.

IEA, 2021. The Role of Low-Carbon Fuels in the Clean Energy Transitions of the Power Sector, OECD, International Energy Agency, Paris.

IEA, 2022a. Climate Resilience for Energy Security, OECD, International Energy Agency, Paris.

IEA, 2022b. Poland 2022. Energy Policy Review, OECD, International Energy Agency, Paris.

Machiel M., 2022. Regulation of Energy Markets: Economic Mechanisms and Policy Evaluation, Second Edition, Springer, Cham.

McWilliams B., Sgaravatti G., Tagliapietra S., Zachmann G., 2022. A grand bargain to steer through the European Union's energy crisis, „Policy Contribution”, No. 14, Bruegel.

Mouraviev N., Koulouri A. (red.), 2018. Energy Security Policy Challenges and Solutions for Resource Efficiency, Springer, Cham.

NEA, 2010. The Security of Energy Supply and the Contribution of Nuclear Energy, OECD, Paris.

Ozawa M., 2020. Trust and European-Russian Energy Relations. Ensuring Energy Security, Palgrave Macmillan, Cham.

Popkostova Y., 2022. Europe's Energy Crisis Conundrum. Origins, impacts and way forward, European Union Institute for Security Studies, Publications Office of the European Union.

Rutherford A., 2020. Energy Security and Green Energy. National Policies and the Law of the WTO, Springer, Cham.

Slakaityte V., Surwillo I., Berling T.V., 2022. Energy Security in the Baltic Sea Region. Transition within geopolitical constraints, Danish Institute for International Studies, Copenhagen.

Tvaronavičienė M. (red.), 2020. Innovation in Energy Security and Long-Term Energy Efficiency, MDPI – Multidisciplinary Digital Publishing Institute, Basel.

Wallin M., Yllemo J.O., Knoll S., Mathews B., 2022. The Global State of Fusion Development, American Security Project, <http://www.jstor.org/stable/resrep43113> (dostęp: 14.06.2024 r.).

Winzer C., 2011. Conceptualizing Energy Security, Energy Policy Research Group (EPRG) Working Paper 1123, University of Cambridge, <http://www.jstor.org/stable/resrep44777> (dostęp: 14.06.2024 r.).

Bezpieczeństwo energetyczne Polski – wymiary: geostrategiczny, ekonomiczny i ekologiczny Kamila Pronińska

Bang G., 2010. Energy security and climate change concerns: Triggers for energy policy change in the United States?, "Energy Policy", vol. 38(4), s. 1645-1653. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2009.01.045>

Buchan D., 2009. Energy and Climate Change: Europe at the Cross Roads, Oxford University Press for the Oxford Institute for Energy Studies, Oxford-New York.

Cornell P.E., 2009. Energy and the three levels of national security: Differentiating energy concerns within a national security context, "Connections. The Quarterly Journal", vol. 8(4), s. 63-80. <https://doi.org/10.11610/Connections.08.4.04>

Dubois U., Meier H., 2016. Energy affordability and energy inequality in Europe: Implications for policymaking, "Energy Research & Social Science", vol. 18, s. 21-35. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2016.04.015>

REPowerEU, 2022. REPowerEU: przystępna cenowo, bezpieczna i zrównoważona energia dla Europy, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/repower-eu-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_pl (dostęp: 10.01.2023 r.).

Hughes T.P., 1989. American Genesis. A Century of Invention and Technological Enthusiasm, 1870-1970, Viking, New York.

Kasprzak M., 2020. Poland's wholesale electricity prices rise to the highest in Europe, Ember, 23.10.2020, <https://ember-climate.org/insights/research/polands-wholesale-electricity-prices-rise-to-the-highest-in-europe/> (dostęp: 10.07.2023 r.).

Kimbrell C.M., 2022. Energy policy as a driver of energy poverty? Perhaps not, "Energy for Sustainable Development", vol. 71, s. 568-572. <https://doi.org/10.1016/j.esd.2022.11.003>

Książopolski K., Pronińska K., 2017. Studium barier administracyjnych i proceduralnych w rozwoju OZE na obszarach wiejskich / Study of administrative and procedural barriers in the development of renewable energy in rural areas, Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej / Foundation of the European Fund for the Development of Polish Villages, Warszawa, <https://efrwp.pl/publikacje/studium-barier-administracyjnych-i-proceduralnych-w-rozwoju-oze-na-obszarachwiejskich/> (dostęp: 15.06.2024 r.).

Leal-Arcas R., 2016. The European Energy Union. The Quest for Secure, Affordable and Sustainable Energy, European Energy Studies, 7, Claeys & Casteels, Deventer.

McCullum D.L. i in., 2013. Climate policies can help resolve energy security and air pollution challenges, "Climatic Change", vol. 119(2), s. 479-494. <https://doi.org/10.1007/s10584-013-0710-y>

MF, 2022. Embargo na import węgla z Rosji z podpisem Prezydenta, Ministerstwo Finansow, Gov.pl, 15.04.2022, <https://www.gov.pl/web/finanse/embargo-naimport-wegla-z-rosji-z-podpisem-prezydenta> (dostęp: 20.07.2023 r.).

Mikulska A., Proninska K., 2022. Poland And Bulgaria Gas Cutoff: 'Closing Time' For Gazprom's Eurozone Cash Flows, Forbes, 3.05.2022, <https://www.forbes.com/sites/thebakersinstitute/2022/05/03/poland-and-bulgaria-gas-cutoff-closing-timefor-gazproms-eurozone-cash-flows> (dostęp: 20.07.2023 r.).

Nelson R.R., 1987. Understanding Technical Change as an Evolutionary Process, Elsevier Science Ltd, North-Holland, Amsterdam-New York, N.Y.

ORLEN: terminal w Świnoujściu przyjął ponad 4 miliony ton LNG, 2023. Energetyka24, 4.01.2023, <https://energetyka24.com/gaz/wiadomosci/orlen-terminal-wswinoujsciu-przyjal-ponad-4-miliony-ton-lng> (dostęp: 10.07.2023 r.).

Perez C., 2009. Technological revolutions and techno-economic paradigms, Working Papers in Technology Governance and Economic Dynamics [preprint], 20.

Pronińska K., 2013. Development of "Green Energy" in Coal-Based Energy Culture - Implications for Poland's Energy Security, "e-Politikon", vol. 7, s. 54-75.

Pronińska K., 2017. Energy Policy and the Change in the Model of European Integration, w: T.G. Grosse (red.), European Union Policies at a Time of Crisis, Scholar, Warszawa, s. 203-232.

Pronińska K., 2020. Bezpieczeństwo energetyczne, w: R. Kuźniar i in., Bezpieczeństwo międzynarodowe, Scholar, Warszawa.

Pronińska K., 2023. Świat i Europa w obliczu kryzysu energetycznego: konsekwencje wojny, sankcji i rosyjskiej broni energetycznej, "Rocznik Strategiczny" 2022/23, t. 28, s. 145-167.

Pronińska K., Książkowski K., 2021. Baltic Offshore Wind Energy Development - Poland's Public Policy Tools Analysis and the Geostrategic Implications, "Energies", vol. 14(16), s. 4883. <https://doi.org/10.3390/en14164883>

Scholten D., 2018. The Geopolitics of Renewables. An Introduction and Expectations, w: D. Scholten (red.), The Geopolitics of Renewables, Springer International Publishing, Cham, s. 1-33. https://doi.org/10.1007/978-3-319-67855-9_1

Yergin D., 2006. Ensuring energy security, "Foreign Affairs", vol. 85(2), s. 69-82. <https://doi.org/10.2307/20031912>

Youngs R., 2009. Energy Security: Europe's New Foreign Policy Challenge, Routledge advances in European politics, 53, Routledge, London-New York. <https://doi.org/10.4324/9780203882627>

Akty prawne, raporty i dokumenty

BP, 2021. *Statistical Review of World Energy 2021*, 70th edition, British Petroleum, Whitehouse Associates, London, <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-->

[sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats--review-2021-full-report.pdf](https://www.bp.com/content/dam/bp/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats--review-2021-full-report.pdf) (dostęp: 15.06.2024 r.).

EC, 2014. *Energy: Sustainable, secure and affordable energy for Europeans*, Publications Office of the European Union (EDC collection), European Commission, Luxembourg, <http://dx.publications.europa.eu/10.2775/65322> (dostęp: 19.07.2023 r.).

EC, 2021. *EU Energy in Figures. Statistical Pocketbook 2021*, Publications Office of the European Union, European Commission, Directorate-General for Energy, Luxembourg, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/511498>.

IEA, b.d. *Topics, Energy Security*, International Energy Agency, Paris, <https://www.iea.org/topics/energy-security>.

IEA, 2022a. *Poland 2022 Energy Policy Review*, OECD, IEA Energy Policy Reviews, <https://doi.org/10.1787/2075436d-en> (dostęp: 15.06.2024 r.).

IEA, 2022b. *World Energy Outlook 2022*, World Energy, Paris, <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2022> (dostęp: 15.06.2024 r.).

MAP, 2023. *Raport podsumowujący interwencyjny import i dystrybucję węgla kamiennego w sezonie grzewczym 2022/2023*, Ministerstwo Aktywów Państwowych, <https://www.gov.pl/attachment/f6eead22-16a1-489f-93bc-83fe58471d7c> (dostęp: 20.07.2023 r.).

PEP2040, 2021. Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r., załącznik: „Polityka energetyczna Polski do 2040 r.” (M.P. z 2021 r. poz. 264).

Ustawa z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2024 r. poz. 266 ze zm.).

Ustawa z 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (Dz.U. z 2024 r. poz. 507).

WEF, 2021. *Fostering Effective Energy Transition 2021 edition. Insight Report, April 2021*, World Economic Forum, https://www3.weforum.org/docs/WEF_Fostering_Effective_Energy_Transition_2021.pdf (dostęp: 15.06.2024 r.).

Zwinne administrowanie bezpieczeństwem energetycznym: dobro wspólne i administrowanie ryzykiem w modelowaniu bezpieczeństwa energetycznego Polski

Agata Dziewulska

Agile HR - na czym polega zwinne zarządzanie projektami, b.d. Elevato, <https://www.elevatosoftware.com/blog/agile-hr-zarzadzanie-projektami/> (dostęp: 12.06.2023 r.).

Laplane A., Mazzucato M., 2020. Socializing the risks and rewards of public investments: Economic, policy, and legal issues, "Research Policy", vol. 2(4). <https://doi.org/10.1016/j.repolx.2020.100008>

Manifest programowania zwinnego, 2021, <https://agilemanifesto.org/iso/pl/manifesto.html> (dostęp: 20.06.2023 r.).

Mazzucato M., 2016. Przedsiębiorcze państwo: obalić mit o relacji sektora publicznego i prywatnego, Heterodox, Poznań.

Mazzucato M., 2018a. The Entrepreneurial State: Debunking Public vs. private sector myths, Penguin Books, London.

Mazzucato M., 2018b. The Value of Everything: Making and Taking in the Global Economy, Penguin Books, London.

Mazzucato M., 2021. Wartość wszystkiego: wytwarzanie i zawłaszczanie w globalnej gospodarce, Heterodox, Poznań.

Mazzucato M., 2023. A collective response to our global challenges: a common good and 'market-shaping' approach, UCL Institute for Innovation and Public Purpose, Working Paper, 2023/1.

Mazzucato M., Perez C., 2022. Redirecting Growth: Inclusive, sustainable and innovation-led, UCL Institute for Innovation and Public Purpose, Working Paper, 2022/16.

Mazzucato M., Kattel R., Ryan-Collins J., 2020. Challenge-Driven Innovation Policy: Towards a New Policy Toolkit, "Journal of Industry, Competition and Trade", vol. 20, s. 421-437.

<https://doi.org/10.1007/s10842-019-00329-w>

Samuelson P.A., 1954. The Pure Theory of Public Expenditure, "Review of Economics and Statistics", vol. 36(4), s. 387-389. <https://doi.org/10.2307/1925895>

US Chairman of the Joint Chief of Staff, 2016. Joint Risk Analysis, CJCSM 3105.01, 14.10.2016, <https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Library/Manuals/CJCSM%203105.01A.pdf?ver=y3cH4s5UNyqJAXwxAYCL5Q%3D%3D> (dostęp: 4.07.2023 r.).

US DHS, 2010. DHS Risk Lexicon, 2010 Edition, Department of Homeland Security (DHS), Washington, <https://www.dhs.gov/xlibrary/assets/dhs-risk-lexicon-2010.pdf> (dostęp 24.06.2023 r.).

Winczorek P., 2011. Nauka o państwie, Liber, Warszawa.

Raporty i dokumenty

IRGC, 2017. *Introduction to the IRGC Risk Governance Framework. Revised Version 2017*, EPFL – International Risk Governance Center, Lausanne, <https://irgc.org/wp-content/uploads/2018/09/IRGC.-2017.-An-introduction-to-the-IRGCRisk-Governance-Framework.-Revised-version..pdf> (dostęp: 23.05.2023 r.).

MKiŚ, b.d. *Bezpieczeństwo energetyczne podstawą rozwoju społeczeństwa*, Serwis RP, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, <https://www.gov.pl/web/polski-atom/bezpieczenstwo-energetyczne-podstawa-rozwoju-spoleczenstwa> (dostęp: 6.06.2023 r.).

OECD, 2003. *Emerging systemic risks in the 21st century, An agenda for action*, OECD, Paris, <https://www.oecd.org/futures/globalprospects/37944611.pdf> (dostęp: 25.05.2023 r.).

Prawo energetyczne i uwarunkowania planowania polityki energetycznej

Polski Piotr Mikusek, Bartosz Odziemkowski, Mateusz Sitek, Maciej M.

Sokołowski

Adamczewski T., Paska J., Plewa G., Chmiel T., 2023. Łączenie źródeł OZE. Potencjał cable pooling w Polsce, Forum Energii, 18.05.2023, <https://www.forum-energii.eu/pl/analizy/cable-pooling> (dostęp: 3.07.2023 r.).

Aunedi M., Green T.C., 2020. Early insights into system impacts of smart local energy systems, EnergyREV, University of Strathclyde Publishing, Glasgow.

Bogel P.M., Upham P., Shahrokni H., Kordas O., 2021. What is needed for citizen-centered urban energy transitions: Insights on attitudes towards decentralized energy storage, "Energy Policy", vol. 149, 112032. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2020.112032>

Bukowski M., Kobyłka K., 2022. Nowy paradygmat. Dlaczego energetyka potrzebuje konkurencji?, WiseEuropa, Warszawa, <https://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2022/08/Nowy-paradygmat.pdf> (dostęp: 9.07.2023 r.).

Carazmizaru A., Uihlein A., 2020. Energy communities: an overview of energy and social innovation, JRC Science for Policy Report, nr JRC119433, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Cergibozan R., 2022. Renewable energy sources as a solution for energy security risk: Empirical evidence from OECD countries, "Renewable Energy", vol. 183, s. 617-626. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2021.11.056>

Długosz T., 2022. Społeczności energetyczne z pakietu dyrektyw "Czysta energia dla wszystkich Europejczyków", "Forum Prawnicze", nr 1(69), s. 40-57. [https://doi.org/10.32082/fp.1\(69\).2022.751](https://doi.org/10.32082/fp.1(69).2022.751)

Erten I., Sirin S., 2022. Price spikes, temporary price caps, and welfare effects of regulatory interventions on wholesale electricity markets, "Energy Policy", vol. 163, 112816. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2022.112816>

European Federation of Energy Traders, 2023. Joint statement against the inclusion of inframarginal revenue caps in European electricity market design, <https://efet.org//files/documents/230622%20Joint%20statement%20re.%20inframarginal%20revenue%20caps.pdf> (dostęp: 3.07.2023 r.).

Forum Energii, 2023. Przyspieszyć rozwój OZE. Usprawnienia w lokalizacji i przyłączeniu do sieci nowych inwestycji OZE, Forum Energii, Analizy i dialog, <https://www.forum-energii.eu/pl/analizy/przyspieszyc-rozwoj-oze> (dostęp: 3.07.2023 r.).

Golroodbari S.Z., Vaartjes D.F., Meit J.B., Hoeken A.P. van, Eberveld M., Jonker H., Sark W.G. van, 2019. Pooling the cable: A techno-economic feasibility study of integrating offshore floating photovoltaic solar technology within an offshore wind park, "Solar Energy", vol. 219, s. 65-74. <https://doi.org/10.1016/j.solener.2020.12.062>

Grzywacz M., Sokołowski M.M., Wierzbowski M., 2020. Ramy i bariery prawne magazynowania energii wobec rosnącego wykorzystania magazynów energii elektrycznej na świecie, w: P. Lissoń, M. Strzelbicki (red.), Państwo a gospodarka. Zasady - instytucje - procedury. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesor Bożenie Popowskiej, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań, s. 305-315.

Holdren J.P., 2018. Decentralized Renewables: The Environmental Dimension, w: P.P. Craig, M.D. Levine (red.), Decentralized Energy, Routledge, New York-Abingdon.
<https://doi.org/10.4324/9780429049231-3>

Hope A., Roberts T., Walker I. 2018. Consumer engagement in low-carbon home energy in the United Kingdom: Implications for future energy system decentralization, "Energy Research & Social Science", vol. 44, s. 362-370. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2018.05.032>

Immonen A., Kiljander J., Aro M., 2020. Consumer viewpoint on a new kind of energy market, "Electric Power Systems Research", vol. 180, 106153. <https://doi.org/10.1016/j.epr.2019.106153>

Jędrał W., 2019. OZE i efektywność energetyczna w kontekście wyzwań dla wytwarzania i użytkowania energii elektrycznej w Polsce, "Rynek Energii", nr 5, s. 3-8.

Kacejko P., Pijarski P., Adamek S., Wancercz M., 2023. Więcej OZE w sieci - Metody zwiększenia możliwości przyłączeniowych polskiego systemu energetycznego, https://konferencjapsew.pl/wp-content/uploads/2023/04/Wiecej-OZE-w-sieci_raport_skr%C3%B3cony.pdf (dostęp: 3.07.2023 r.).

Kanas J., 2023. Comparative legal analysis of the direct line in the legislation of Poland and the Baltic States, praca magisterska, Uniwersytet Warszawski, Warszawa.

Kiesling L., 2020. Innovation and Decentralized Energy Markets: Technologies and Institutions for a Clean and Prosperous Energy Future, Policy Paper 2020.003, The Center for Growth and Opportunity at Utah State University.

KlastER, 2021. "Strategia Rozwoju Energetyki Rozproszonej w Polsce do 2040 roku", AGH, NCBJ Świerk, MRiT, NCBR, <https://www.energetyka-rozproszona.pl/media/ckeditor/2023/01/13/strategia-rozwoju-energetyki-rozproszonej-w-polscedo-2040-roku.pdf> (dostęp: 2.07.2023 r.).

Kowalska-Pyzalska A., 2018. What makes consumers adopt to innovative energy services in the energy market? A review of incentives and barriers, "Renewable and Sustainable Energy Reviews", vol. 82, part 3, s. 3570-3581. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2017.10.103>

Król A., 2016. Planowanie energetyczne jako instrument zapewnienia realizacji celów określonych art. 1 ust. 2 ustawy Prawo energetyczne. Uczestnicy oraz formy w jakich realizowane są zadania z tego zakresu, CIRE.pl, 27.05.2016, <https://www.cire.pl/artykuly/prawomaterialy-problemowe/planowanie-energetyczne-jako-instrument-zapewnieniarealizacji-celow-okreslonych-art-1-ust-2-ustawy-prawo-energetyczne-uczestnicyoraz-formy-w-jakich-realizowane-sa-zadania-z-tego-zakresu> (dostęp: 3.07.2023 r.).

Kupiński K., 2022. Polityka jako narzędzie implementacji wartości na szczeblu lokalnym, "Edukacja Humanistyczna", nr 1(46), s. 37-58.

Lissoń P., 2022. Energetyka obywatelska jako nowy etap rozwoju prawa energetycznego, „Acta Universitatis Wratislaviensis”, No 4101, Prawo 334, s. 799-808. <https://doi.org/10.19195/0524-4544.334.68>

Liu W.H., Alwi S.R.W., Hashim H., Muis Z.A., Klemeš J.J., Rozali N.E.M, Lim J.S., Wai S.H., 2017. Optimal design and sizing of integrated centralized and decentralized energy systems, "Energy Procedia", vol. 105, s. 3733-3740. <https://doi.org/10.1016/j.egypro.2017.03.866>

Michaels L., Parag Y., 2016. Motivations and barriers to integrating 'prosuming' services into the future decentralized electricity grid: Findings from Israel, "Energy Research & Social Science", vol. 21, s. 70-83. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2016.06.023>

Nowaczek-Zaremba M., Muras Z., 2016. Komentarz do art. 7a ustawy Prawo energetyczne, w: M. Swora, Z. Muras (red.), Prawo energetyczne, t. I: Komentarz do art. 1-11s, Wolters Kluwer, Warszawa, s. 901-910.

Pexapark, 2023. European PPA Market Outlook 2023. Navigating the energy transition peaks and valleys: a shock-therapy for renewables and a lesson to remember, <https://pexapark.com/european-ppa-market/> (dostęp: 3.07.2023 r.).

Piechocka D., 2023. Dopuszczalność lokalizacji odnawialnych źródeł energii na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy, praca magisterska, Archiwum Prac Dyplomowych Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa.

Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej, 2022. Apel do Marszałka Senatu - prof. Tomasza Grodzkiego: Ustawa o maksymalnych cenach energii wymaga poprawy - inaczej zaszkodzi rozwojowi OZE, <http://psew.pl/wp-content/uploads/2022/10/Apel-do-Marszałka-Senatu-ws.-ustawy-o-maksymalnych-cenach-energii-26.10.2022.pdf> (dostęp: 3.07.2023 r.).

Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej, 2023. Więcej OZE w sieci. Metody zwiększania możliwości przyłączeniowych polskiego systemu elektroenergetycznego, https://konferencjapsew.pl/wp-content/uploads/2023/04/Wiecej-OZE-w-sieci_raport_skocony.pdf (dostęp: 3.07.2023 r.).

Przybojewska I., 2023. Komentarz do art. 69a ustawy o odnawialnych źródłach energii, w: M. Czarnecka, T. Ogłodek (red.), Odnawialne źródła energii. Rynek mocy. Inwestycje w zakresie elektrowni wiatrowych. Promowanie energii z wysokosprawnej kogeneracji oraz w morskich farmach wiatrowych, Komentarz, t. II, C.H. Beck, Warszawa.

Rodriguez-Molina J., Martinez-Nunez M., Martinez J.F., Perez-Aguar W., 2014. Business models in the smart grid: Challenges, opportunities and proposals for prosumer profitability, "Energies", vol. 7(9), s. 6142-6171. <https://doi.org/10.3390/en7096142>

Schlacke S., Wentzien H., Thierjung E.-M., Koster M., 2022. Implementing the EU Climate Law via the 'Fit for 55' package. "Oxford Open Energy", vol. 1, s. 1-13. <https://doi.org/10.1093/ooenergy/oiab002>

Shimpo F., Mikusek P., 2023. Personal data protection issues in the context of smart cities solutions, w: M.M. Sokołowski, A. Visvizi (red.), Routledge Handbook of Energy Communities and Smart Cities, Routledge, New York-Abingdon, s. 205-219. <https://doi.org/10.4324/9781003280118-17>

Siewierski T., Szykowski M., Wędzik A., 2017. Green certificates market in Poland - The sources of crisis, "Renewable and Sustainable Energy Reviews", vol. 75, s. 490-503. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2016.11.014>

Sims R.E.H. i in., 2007. Energy Supply, w: B. Metz i in. (red.), Climate Change 2007: Mitigation. Contribution of Working Group III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, Cambridge University Press, Cambridge-New York.

Smyczek S., 2013. Edukacja rynkowa konsumentów na rynku energii elektrycznej, w: M. Czarnecka (red.), Konsument na rynku energii elektrycznej, C.H. Beck, Warszawa.

Sokołowski J., Sokołowski M.M., 2023. Successful Policies for a Just Energy Transition: Three Solutions from Poland's Residential Energy Sector, Oxford Energy Forum, The Oxford Institute for Energy Studies, Issue 135.

Sokołowski M., 2010. W stronę polskiej polityki klimatyczno-energetycznej, "Biblioteka Regulatora", lipiec 2010, s. 67-74.

Sokołowski M.M., 2011. Perspektywy dla "inteligentnych sieci", "Ecomanager", nr 10, s. 1-3.

Sokołowski M.M., 2015. Local public energy utilities: a road to improving local energy security, "Network Industries Quarterly", vol. 17(4), s. 15-18.

Sokołowski M.M., 2016a. Regulation in the European electricity sector, Routledge, New York-Abingdon. <https://doi.org/10.4324/9781315658797>

Sokołowski M.M., 2016b. Wybrane zagadnienia prawne działalności samorządu terytorialnego w zakresie energetyki, w: M. Stec, M. Mączyński (red.), Działalność gospodarcza jednostek samorządu terytorialnego. Dopuszczalność i granice jej prowadzenia, Wolters Kluwer, Warszawa, s. 257-276.

Sokołowski M.M., 2017. Discovering the new renewable legal order in Poland: with or without wind?, "Energy Policy", vol. 106, s. 68-74. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2017.03.033>

Sokołowski M.M., 2018. European Law on the Energy Communities: a Long Way to a Direct Legal Framework, "European Energy and Environmental Law Review", vol. 27(2), s. 60-70. <https://doi.org/10.54648/EELR2018006>

Sokołowski M.M., 2020a. Balancing energy regulation: a day-watchman approach, w: R. Grzeszczak (red.), Economic Freedom and Market Regulation, Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG., Baden-Baden, s. 167-185. <https://doi.org/10.5771/9783748908463-167>

Sokołowski M.M., 2020b. Renewable and citizen energy communities in the European Union: how (not) to regulate community energy in national laws and policies, "Journal of Energy & Natural Resources Law", vol. 38(3), s. 289-304. <https://doi.org/10.1080/02646811.2020.1759247>

Sokołowski M.M., 2023. Enforcing energy justice through the legal system: a cascade of four conditions, w: R.J. Heffron i L. de Fontenelle (red.), The Power of Energy Justice & the Social Contract, Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-46282-5_8

Sokołowski M.M., Heffron R., 2022. Defining and conceptualising energy policy failure: The when, where, why, and how, "Energy Policy", vol. 161, 112745. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112745>

Sokołowski M.M., Kurokawa S., 2022. Energy justice in Japan's energy transition: pillars of just 2050 carbon neutrality, "Journal of World Energy Law and Business", vol. 15, s. 183-192. <https://doi.org/10.1093/jwelb/jwac011>

Sus A., Trzaska R., Wilczyński M., Hołub-Iwan J., 2023. Strategies of Energy Suppliers and Consumer Awareness in Green Energy Optics, "Energies", vol. 16(4), s. 1613. <https://doi.org/10.3390/en16041613>

Szafrański A., 2014. Prawo energetyczne. Wartości i instrumenty ich realizacji, C.H. Beck, Warszawa.

Tarwacka A., 2003. O sprawiedliwości i prawie: 1 tytuł 1 książki Digestów: tekst - tłumaczenie - komentarz, "Zeszyty Prawnicze", nr 3/2, s. 357-370. <https://doi.org/10.21697/zp.2003.3.2.16>

Urbanucci L., 2023. Why is the market seeing a turn to short-term PPAs?, <https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7036612402833965056/?updateEntityUrn=urn%3A%3Aurn%3A%28V%2Curn%3A%3Aactivity%3A7036612402833965056%29> (dostęp: 3.07.2023 r.).

Weinand J.M., Scheller F., McKenna R., 2020. Reviewing energy system modelling of decentralized energy autonomy, "Energy", vol. 203, 117817. <https://doi.org/10.1016/j.energy.2020.117817>

Żmijewski K., Sokołowski M.M., 2010. Rozwój sieci elektroenergetycznych w Polsce w kontekście uregulowań pakietu klimatyczno-energetycznego, "Acta Energetica", nr 3, s. 87-94.

Polskie akty prawne

Ustawa z 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2024 r. poz. 725 ze zm.).

Ustawa z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2024 r. poz. 266 ze zm.).

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.).

Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2023 r. poz. 977 ze zm.).

Ustawa z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2024 r. poz. 324 ze zm.).

Ustawa z 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1436 ze zm.).

Ustawa z 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 317 ze zm.).

Ustawa z 27 października 2022 r. o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku oraz w 2024 roku (Dz.U. z 2024 r. poz. 190 ze zm.).

Ustawa z 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1681).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 27 września 2022 r. w sprawie maksymalnych ilości i wartości energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, które mogą zostać sprzedane w drodze aukcji w poszczególnych następujących po sobie latach kalendarzowych 2022–2027 (Dz.U. z 2022 r. poz. 2085).

PEP2040, 2021. Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r., załącznik: „Polityka energetyczna Polski do 2040 r.” (M.P. z 2021 r. poz. 264).

Pozostałe akty prawne, raporty i dokumenty

Decyzja SA.64713, 2021. Decyzja Komisji Europejskiej w sprawie zgody na wydłużenie polskiego systemu aukcyjnego dla odnawialnych źródeł energii do 31 grudnia 2027 r., SA.64713, Bruksela, 30.11.2021.

Department for Business, Energy & Industrial Strategy, 2019. *Evaluation of the contracts for difference scheme. Final report*, London, June 2019, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1075101/CfD_evaluation_phase_1_final_report.pdf (dostęp: 3.07.2023 r.).

Dyrektywa RED II. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.Urz. UE L 328, s. 82 ze zm.).

Energetyka Rozproszona, 2022. Karta Efektywnej Transformacji Sieci Dystrybucyjnych Polskiej Energetyki, Energetyka Rozproszona, 7.11.2022, https://www.energetyka-rozproszona.pl/media/ckeditor/2022/11/09/karta_efektywnej_transformacji.pdf (dostęp: 26.06.2024 r.).

GUS, 2021. *Energia ze źródeł odnawialnych w 2020 roku*, Główny Urząd Statystyczny, 16.12.2021, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/energia/energia-ze-zrodel-odnawialnych-w-2020-roku,10,4.html> (dostęp: 3.07.2023 r.).

GUS, 2022. *Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 roku*, Główny Urząd Statystyczny, 15.12.2022, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/energia/energia-ze-zrodel-odnawialnych-w-2021-roku,10,5.html> (dostęp: 3.07.2023 r.).

Komunikat COM(2021) 550 final. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady (UE), Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Gotowi na 55”: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej.

MAP, 2019. „Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030”. Założenia i cele oraz polityki i działania, Ministerstwo Aktywów Państwowych, wersja 4.1 z 18 grudnia 2019 r.

MKiŚ, 2022. Uzasadnienie projektu ustawy o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=809> (dostęp: 3.07.2023 r.).

NIK, 2021. *Bariery rozwoju odnawialnych źródeł energii. Informacja o wynikach kontroli*, Warszawa, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,24474,vp,27220.pdf> (dostęp: 3.07.2023 r.).

Parlament Europejski, 2010. *Decentralised Energy Systems*, Komisja Przemysłu, Badań Naukowych i Energii, IP/A/ITRE/ST/2009-16. <https://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201106/20110629ATT22897/20110629ATT22897EN.pdf> (dostęp: 2.07.2023 r.)

Porozumienie paryskie, 2015. Porozumienie paryskie do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 9 maja 1992 r., przyjęte w Paryżu dnia 12 grudnia 2015 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 36).

Sprawozdanie COM(2023) 302 final. Sprawozdanie Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w sprawie przeglądu interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2022/1854.

URE, 2021. *Aukcje OZE 2021: Prezes URE podsumowuje wyniki grudniowych aukcji na sprzedaż energii elektrycznej z odnawialnych źródeł*, Informacja Prezesa URE,

Urząd Regulacji Energetyki, 21.12.2021, <https://www.ure.gov.pl/pl/urzed/informacje-ogolne/aktualnosci/9981,Aukcje-OZE-2021-Prezes-URE-podsumowuje-wyniki-grudniowych-aukcji-na-sprzedaz-ene.html> (dostęp: 3.07.2023 r.).

URE, 2022a. *Aukcje OZE 2022: Prezes URE podsumowuje wyniki aukcji na sprzedaż energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych*, Informacja Prezesa URE, Urząd Regulacji Energetyki, 20.12.2022, <https://www.ure.gov.pl/pl/urzed/informacjeogolne/aktualnosci/10739,Aukcje-OZE-2022-Prezes-URE-podsumowuje-wynikiaukcji-na-sprzedaz-energii-elektry.html> (dostęp: 3.07.2023 r.).

URE, 2022b. *Rynek energii elektrycznej: historyczne porozumienie sektorowe regulatora i operatorów systemów dystrybucyjnych*, Urząd Regulacji Energetyki, 7.11.2022,

<https://www.ure.gov.pl/pl/urząd/informacje-ogolne/aktualnosci/10630,Rynekenergii-elektrycznej-historyczne-porozumienie-sektorowe-regulatora-i-opera.html> (dostęp: 3.07.2023 r.).

URE, 2023a. *Prezes URE: Zieloną transformację trzeba finansować tak, by nie było gwałtownego wzrostu cen*, Urząd Regulacji Energetyki, 27.06.2023, <https://www.ure.gov.pl/pl/urząd/informacje-ogolne/edukacja-i-komunikacja/ure-w-mediach-1/11166,Prezes-URE-Zielona-transformacje-trzeba-finansowac-tak-by-nie-bylogwałtownego-w.html> (dostęp: 3.07.2023 r.).

URE, 2023b. *Raport Prezesa URE. Warunki podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania, przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej i paliw gazowych oraz realizacja przez operatorów systemu elektroenergetycznego i gazowego planów rozwoju uwzględniających zaspokojenie obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną i paliwa gazowe*, Urząd Regulacji Energetyki, czerwiec 2003, <https://bip.ure.gov.pl/bip/o-urzedzie/zadania-prezesa-ure/raport-z-art-23-ust-2a/4119,Warunki-podejmowania-i-wykonywania-dzialalnosci-gospodarczejoraz-realizacja-prz.html>; dostęp 03.07.2023

URE, 2023c. *Sprawozdanie z działalności Prezesa URE za 2022 r.*, Urząd Regulacji Energetyki, kwiecień 2023, <https://bip.ure.gov.pl/bip/o-urzedzie/zadania-prezesa-ure/sprawozdania/800,Sprawozdania.html> (dostęp: 3.07.2023 r.).

URE, 2023d. *Średnia cena sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym (roczna i kwartalne)*, Urząd Regulacji Energetyki, <https://www.ure.gov.pl/pl/energiaelektryczna/ceny-wskazniki/7852,Srednia-cena-sprzedazy-energii-elektrycznejna-ryнку-konkurencyjnym-roczna-i-kwa.html> (dostęp: 3.07.2023 r.).

Niezależność krajowego organu regulacyjnego w energetyce. Co zmienia wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-378/19, Prezydent Slovenskej republiky?

Adam Szafrąński Błachucki M., 2019a. *Niezależność organów administracji publicznej na przykładzie ewolucji statusu prawnego Prezesa UOKiK*, "Acta Universitatis Wratislaviensis", No 3977, Prawo CCCXXIX, s. 263-275. <https://doi.org/10.19195/0524-4544.329.21>

Błachucki M., 2019b. *Ponadnarodowe sieci organów administracji publicznej oraz ich wpływ na krajowy porządek prawny*, Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa, s. 342-343.

Bohne E., 2011. *Conflict between national regulatory cultures and EU energy regulations*, "Utilities Policy", vol. 19(4), s. 255-269. <https://doi.org/10.1016/j.jup.2011.05.003>

De Somer S., 2018. *The powers of national regulatory authorities as agents of EU law*, "Era Forum", vol. 18(4), s. 581-595. <https://doi.org/10.1007/s12027-017-0487-y>

Hoff W., 2004. *Polski model regulacji na tle porównawczym*, "Problemy Zarządzania", nr 3, s. 127-138.

Jahnátek will become the new head of the regulatory authority, ÚRSO, 2020. *The Slovak Spectator*, 25.07.2020, <https://spectator.sme.sk/c/20610960/jahnatek-will-becomethe-new-head-of-the-regulatory-authority-urso.html> (dostęp: 30.03.2021 r.).

Johannsen K.S., 2013. *Regulatory Independence in Theory and Practice - a Survey of Independent Energy Regulators in Eight European Countries*, AKF Forlaget.

Laukova L., 2020. Kiska przegrał w sporze o Jahnátek'a. Luksemburg zgodził się z rządem Fico, HN Slovensko, 11.06.2020, <https://slovensko.hnonline.sk/2162102-kiska--neuspel-v-spore-o-jahnatka-luxemburg-dal-za-pravdu-ficovej-vlade> (dostęp: 30.03.2021 r.).

Nowacki M., 2009. Zakres niezależności Prezesa URE. Uwagi de lege lata i de lege ferenda w świetle wspólnotowych i polskich regulacji prawnych, "Biuletyn Urzędu Regulacji Energetyki", nr 1(63), s. 60-68.

Rizzuto F., 2021. The Independence of National Regulatory Authorities: Is There Now an Autonomous EU Law Concept of Independence of General Application, "European Competition and Regulatory Law Review", vol. 5(1), s. 64-75. <https://doi.org/10.21552/core/2021/1/12>

Rokita K., 2014. Ograniczenia niezależności politycznej polskich organów regulacyjnych w świetle prawa unijnego, "Studia Prawnicze", nr 3(199), s. 53-84. <https://doi.org/10.37232/sp.2014.3.3>

Scalia A., 2009. Mullahs of the West: Judges as moral arbiters, Rzecznik Praw Obywatelskich, Warszawa.

Shapiro M., 2004. Deliberative, independent technocracy v. democratic politics. Will the globe echo the E.U., "Law & Contemporary Problems", vol. 68(3-4), s. 341-356.

Swora M., 2012. Niezależne organy administracji, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.

Sześciło D., 2021. Challenging Administrative Sovereignty: Dimensions of Independence of National Regulatory Authorities Under the EU Law, "European Public Law", vol. 27(1), s. 191-215. <https://doi.org/10.54648/EURO2021008>

Szydło M., 2012. Independent discretion or democratic legitimisation? The relations between national parliaments under EU Regulatory Framework for Network-Bound Sectors, "European Law Journal", vol. 18(6), s. 793-820. <https://doi.org/10.1111/eulj.12004>

Szydło M., 2013. Krajowy Parlament jako Regulator Sektorów Sieciowych, Wolters Kluwer, Warszawa.

Szydło M., 2015. Judycjalizacja polityk publicznych w Unii Europejskiej na przykładzie prawa konkurencji oraz regulacji sektorowej, Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, Wrocław, s. 233-246.

Wiślicki J., 2021. W dekadę od awarii atomowej w Japonii, Europejskie Centrum Projektów Pozarządowych, Warszawa, <https://www.ecpp.org.pl/w-dekade-odawarii-elektrowni-atomowej-w-japonii/> (dostęp: 1.04.2021 r.).

Zimmermann J., 2010. Prawo administracyjne, Wolters Kluwer, Warszawa.

Akty prawne

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47).

Traktat o Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 13).

Dyrektywa 96/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 19 grudnia 1996 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz.Urz. WE L 27 z 1997 r., s. 20).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 98/30/WE z 22 czerwca 1998 r. dotycząca wspólnych zasad w odniesieniu do rynku wewnętrznego gazu ziemnego (Dz.Urz. WE L 204, s. 1).

Dyrektywa 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 czerwca 2003 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 96/92/WE (Dz.Urz. UE L 176, s. 37), uchylona.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 2003/54/WE (Dz.Urz. UE L 211, s. 55).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE (Dz.Urz. UE L 211, s. 94).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/944 z 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.Urz. UE L 158, s. 125).

Ustawa nr 250/2012. Zákon zo 31 júla 2012 o regulácii v sieťových, 250/2012 Z.z.

Ustawa nr 164/2017. Zákon zo 13 júna 2017 ktorým sa mení a dopĺňa zakon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov, 164/2017 Z.z.

European Commission, 2019. Assessing the independence and effectiveness of National Regulatory Authorities in the field of energy, Luxembourg.

Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Wyrok z 3 grudnia 2009 r., C-424/07, Komisja przeciwko Republice Federalnej Niemiec, EU:C:2009:749.

Wyrok z 13 czerwca 2018 r., C-530/16, Komisja przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, EU:C:2018:430.

Wyrok z 11 czerwca 2020 r., C-378/19, Prezydent Slovenskej republiky, EU:C: 2020:462.

Surowce energetyczne dla Polski Jan Wierchowicz

Gawlik L., Mokrzycki E., 2017. Paliwa kopalne w krajowej energetyce – problemy i wyzwania, „Polityka Energetyczna”, vol. 20(4), s. 6–26.

KAPE, 2013. Prognoza zapotrzebowania na paliwa i energię do 2050 roku, Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A., Warszawa.

Kędzior S., 2008. Potencjał zasobowy metanu pokładów węgla w Polsce w kontekście uwarunkowań geologicznych, „Gospodarka Surowcami Mineralnymi”, vol. 24(4/4), s. 155–173.

Model, 2015. Model optymalnego miksu energetycznego dla Polski do roku 2060, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa.

Nieć M., Salomon E., 2016. Zmiany zasobów złóż paliw kopalnych (kopalin energetycznych) w Polsce w ostatnim półwieczu, „Zeszyty Naukowe Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN”, nr 96, s. 201–228.

Parczewski Z., Tatarewicz J., 2017. Prognozy popytu na nośniki energii w Polsce do roku 2030 oraz emisje CO₂ z sektorów non-ETS, „Rynek Energii”, nr 2(129), s. 11–20.

PIG-PIB, 2024. Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r., Warszawa. Projekt PEP2050, 2015. Projekt Polityki energetycznej Polski do 2050 roku, wersja 06, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa.

Zdanowski A. (red.), 1999. Atlas geologiczny Lubelskiego Zagłębia Węglowego, 1 : 500 000, Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa.

Polityka surowcowa Polski w kontekście bezpieczeństwa energetycznego

Krzysztof Szamałek

AMEW-PL - pierwszy cyfrowy Atlas małej energetyki wiatrowej dla Polski, 2023. "Obserwator. Magazyn Popularnonaukowy IMGW-PIB", 10.05.2023, <https://obserwator.imgw.pl/amew-pl-pierwszy-cyfrowy-atlas-malej-energetyki-wiatrowejdla-polski/> (dostęp: 20.06.2024 r.).

Bogdańska B., 2002. Energia odnawialna w Polsce. Mapa ścienna, Zespół aktynometrii IMGW, Warszawa.

Galos K., 2016. Poland: Mineral Policy, w: G. Tiess, T. Majumder, P. Cameron (red.), Encyclopedia of Mineral and Energy Policy, Springer, Berlin-Heidelberg, 48-1, 1-7. https://doi.org/10.1007/978-3-642-40871-7_48-1

Galos K., Nieć M., Radwanek-Bąk B., Smakowski T., Szamałek K., 2012a. Bezpieczeństwo surowcowe Polski - ocena sytuacji w zakresie kopalin nieenergetycznych, "Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego", nr 452, s. 33-42.

Galos K., Nieć M., Radwanek-Bąk B., Smakowski T., Szamałek K., 2012b. Bezpieczeństwo surowcowe Polski - bariery pokrycia krajowych potrzeb surowcowych w zakresie kopalin nieenergetycznych, "Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego", nr 452, s. 53-58.

Galos K., Nieć M., Radwanek-Bąk B., Smakowski T., Szamałek K., 2012c. Bezpieczeństwo surowcowe Polski w Unii Europejskiej i na świecie, "Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego", nr 452, s. 43-52.

Górecki W. (red.), 2006. Atlas zasobów geotermalnych na Niżu Polskim, Ministerstwo Środowiska, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie, Kraków.

Kępińska B., 2022. Wybrane aspekty rozwoju wykorzystania energii geotermalnej w ciepłownictwie w Polsce, VI Konferencja Naukowo-Techniczna HEAT not LOST. Targi ENEX/ENEX Nowa Energia, 23-24.02.2022, Kielce, <https://hnl.pl/images/konferencja/VI/download/beata-kepinska-heat-not-lost-wybrane-aspektyrozwoju-wykorzystania-energii-geotermalnej-w-cieplownictwie-w-polsce.pdf> (dostęp: 20.06.2024 r.).

Malon A., Tymiński M., 2022. Węgle kamienne, w: M. Szuflicki, A. Malon, M. Tymiński (red.), Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, PIG-PIB, Warszawa, s. 41-51.

Mazurek S., Tymiński M., 2022. Węgle brunatne, w: M. Szuflicki, A. Malon, M. Tymiński (red.), Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, PIG-PIB, Warszawa, s. 35-40.

Mokrzycki E., Nieć M., Szamałek K., Galos K., Gawlik L., 2021. Komitet Zrównoważonej Gospodarki Surowcami Mineralnymi PAN, Wydawnictwo IGSMiE PAN, Warszawa, <https://min-pan.krakow.pl/wydawnictwo/wp-content/uploads/sites/4/2021/11/jubileusz-Komitetu-GSM.pdf> (dostęp: 20.06.2024 r.).

Nieć M., Galos K., Szamałek K., 2014. Main challenges of mineral resources policy of Poland, "Resources Policy", vol. 42, s. 93-103. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2014.10.010>

Schwab K., 2018. Czwarta rewolucja przemysłowa, Wydawnictwo Studio Emka, Warszawa.

Skowroński D., 2022. Gruntowa pompa ciepła - dobre praktyki przy wykonywaniu dolnego źródła, Sator, 2.06.2022 r., <https://ecieplo.pl/dolne-zrodlo/podzial-dolnych-zrodel/gruntowa-pompa-ciepła-dobre-praktyki-przy-wykonywaniu-dolnegozrodla/> (dostęp: 23.06.2024 r.).

Smakowski T., Galos K., Lewicka E. (red.), 2015. Bilans gospodarki surowcami mineralnymi Polski i świata 2013, IGSMiE PAN, PIG-PIB, Warszawa.

Szamałek K., 2011. Bezpieczeństwo surowcowe państwa, w: S. Wołkiewicz, T. Smakowski, S. Speczik (red.), Bilans perspektywicznych zasobów kopalin Polski wg stanu na 31 XII 2009 r., PIG-PIB, Warszawa, s. 7-11.

Szamałek K., 2016. Analiza porównawcza polityk surowcowych wybranych krajów świata, Arch. PIG-PIB, Warszawa.

Szamałek K., 2018a. Ewolucja polityki surowcowej w Polsce w latach 1935-2018, "Zeszyty Naukowe Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN", nr 106, s. 181-198.

Szamałek K., 2018b. Stan rozpoznania oceanicznych zasobów mineralnych, "Przegląd Geologiczny", vol. 66(3), s. 189-194.

Szamałek K., 2020a. Wstęp, w: M. Szuflicki, A. Malon, M. Tymiński (red.), Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, PIG-PIB, Warszawa, s. 19-20.

Szamałek K., 2020b. Polityka surowcowa państwa, w: K. Szamałek, M. Szuflicki, W. Mizerski, (red.), Bilans perspektywicznych zasobów kopalin Polski, PIG-PIB, Warszawa, s. 21-23.

Szamałek K., 2021. Geologia surowcowa i gospodarcza, "Przegląd Geologiczny", vol. 69(1), s. 14-15.

Szamałek K., Szuflicki M., Mizerski W. (red.), 2020. Bilans perspektywicznych zasobów kopalin Polski, PIG-PIB, Warszawa, http://geoportal.pgi.gov.pl/css/surowce/images/2020/bilans_perspektywicznych_zasobow_kopalin_Polski_2020.pdf (dostęp: 20.06.2024 r.).

Szamałek K., Zglinicki K., Mazurek S., Szuflicki M., de Sejournet de Rameignies I., Tyminski M., 2021. The role of mineral resources knowledge in the economic planning and development in Poland, "Resources Policy", vol. 74, 102354, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301420721003639?via%3Dihub> (dostęp: 20.06.2024 r.). <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2021.102354>

Szuflicki M., Malon A., Tymiński M. (red.), 2022. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, PIG-PIB, Warszawa, http://geoportal.pgi.gov.pl/css/surowce/images/2021/bilans_2021.pdf (dostęp: 20.06.2024 r.).

Teich M., Porter R. (red.), 1996. The Industrial Revolution in National Context. Europe and the USA, University Press, Cambridge.

Yergin D., 1996. Nafta, władza i pieniądze, tłum. S. Głąbiński, Philip Wilson, Warszawa.

Akty prawne, raporty i dokumenty

GUS, 2022. *Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 r.*, Analizy statystyczne, Warszawa, https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5485/3/16/1/energia_ze_zrodel_odnawialnych_w_2021_roku.pdf (dostęp: 20.06.2024 r.).

MKiŚ, 2021. „Wieloletni Program Rozwoju Wykorzystania Zasobów Geotermalnych w Polsce”, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Warszawa, Wieloletni_Program_Rozwoju_Wykorzystania_Zasob%C3%B3w_Geotermalnych_w_Polsce_MKi%C5%9A%20(4).pdf (dostęp: 20.06.2024 r.).

PEP2040, 2021. Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z 2 marca 2021r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r., załącznik: „Polityka energetyczna Polski do 2040 r.” (M.P. z 2021 r. poz. 264).

„Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej”, 2019. Załącznik do uchwały nr 64 Rady Ministrów z 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” (M.P. poz. 794), <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20190000794/O/M20190794.pdf> (dostęp: 20.06.2024 r.).

Porozumienie paryskie, 2015. Porozumienie paryskie do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 9 maja 1992 r., przyjęte w Paryżu dnia 12 grudnia 2015 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 36).

PSP, 2022. Załącznik do uchwały nr 39 Rady Ministrów z 1 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia „Polityki Surowcowej Państwa” (M.P. poz. 371), <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000371/O/M20220371.pdf> (dostęp: 20.06.2024 r.).

Wody geotermalne w Polsce Ewa Krogulec, Dorota Porowska

Banaś J., Mazurkiewicz B., Solarski W., Lewandowska M., Roguska A., Andrzejczuk M., Ura-Bińczyk E., Kaca W., Żarnowiec P., Balcer M., Kulik S., 2016. Monitorowanie korozji i parametrów fizykochemicznych w instalacjach geotermalnych, "Technika Poszukiwań Geologicznych Geotermia, Zrównoważony Rozwój", nr 2.

Bujakowski W., 2001. Pierwsza w Polsce rekonstrukcja głębokiego otworu wiertniczego Mszczonów IG-1 do celów ciepłowniczych, w: Międzynarodowe Seminarium Rola energii geotermalnej w zrównoważonym rozwoju regionów mazowieckiego i łódzkiego, 4-6.10.2000 r., Osuchów, Sympozja i Konferencje PAN IGSMiE, nr 45, Kraków.

Bujakowski W., 2015. Geologiczne, środowiskowe i techniczne uwarunkowania projektowania i funkcjonowania zakładów geotermalnych w Polsce, "Studia - Rozprawy - Monografie", IGSMiE PAN, Kraków.

Bujakowski W., Bielec B., Miecznik M., Pająk L., 2020. Reconstruction of geothermal boreholes in Poland, "Geothermal Energy", vol. 8, 10. <https://doi.org/10.1186/s40517-020-00164-x>

Bujakowski W., Tomaszewska B., Kępińska B., Pająk L., Bielec B., Miecznik M., Kasztelewicz A., 2021. Tematyka geotermalna w aktualnej działalności naukowo--badawczej IGSMiE PAN w latach 2019-2021 i plany na przyszłość, "Przegląd Geologiczny", vol. 69(9), s. 624-632.

Chmurzyńska A., 2018. Kaskadowy system odbioru energii geotermalnej w Kleszczowie, Globenergia, 5.10.2018, <https://globenergia.pl/kaskadowy-system-odbioruenergii-geotermalnej-w-kleszczowie/> (dostęp: 5.10.2023 r.).

- Geotermia Podhalańska, 2023. Najgłębszy odwiert geotermalny powstanie na Podhalu, Zakopane, <https://www.geotermia.pl/najglebszy-odwiert-geotermalny-powstaniena-podhalu.html> (dostęp: 5.10.2023 r.).
- Geotermia Podhalańska, Ekologia, <https://www.geotermia.pl/ekologia.html> (dostęp: 5.10.2023 r.).
- Geotermia Podhalańska, <https://www.geotermia.pl/> (dostęp: 5.10.2023 r.).
- Globenergia, 2011. Energia geotermalna - wykorzystanie na świecie i w Europie, Globenergia, 16.08.2011, <https://globenergia.pl/energia-geotermalna-wykorzystaniena-swiecie-i-w-europie-4/> (dostęp: 5.10.2023 r.).
- Górecki W., red., 2006a. Atlas zasobów geotermalnych formacji mezozoicznej na Niziu Polskim, AGH, Kraków.
- Górecki W., red., 2006b. Atlas zasobów geotermalnych formacji paleozoicznej na Niziu Polskim, AGH, Kraków.
- Hajto M., 2021. Stan wykorzystania energii geotermalnej w Europie i na świecie w 2020 r., "Przegląd Geologiczny", vol. 69(9), s. 566-577.
- Kępińska B., 2016. Przegląd stanu wykorzystania energii geotermalnej w Polsce w latach 2013-2015, "Technika Poszukiwań Geologicznych. Geotermia, Zrównoważony Rozwój", nr 1, s. 19-35.
- Kępińska B., 2018. Przegląd stanu wykorzystania energii geotermalnej w Polsce w latach 2016-2018, "Technika Poszukiwań Geologicznych. Geotermia, Zrównoważony Rozwój", nr 1, s. 11-23.
- Kępińska B., 2021. Wykorzystanie energii geotermalnej w Polsce w latach 2019-2021, "Przegląd Geologiczny", vol. 69(92), s. 559-565.
- Krogulec E., Porowska D., 2022. Ocena warunków hydrogeologicznych w aspekcie wykorzystania wód termalnych na cele ciepłownictwa, w: Pilarska A. (red.), Energetyka na skalę XXI wieku - OZE i efektywność energetyczna, Wydawnictwo Naukowe Tygiel, Lublin, s. 31-46.
- Krogulec E., Sawicka K., Zabłocki S., 2020. Hydrogeochemical Modeling Of Water Injection Into An Oil And Gas Well Under High-Pressure High-Temperature (HphT) Conditions, "Acta Geologica Polonica", vol. 70(3), s. 419-433. <https://doi.org/10.24425/aggp.2020.132257>
- Lazard, 2023. <https://www.lazard.com/media/typdggmm/lazards-lcoeplus-april-2023.pdf> (dostęp: 2.10.2023 r.).
- Lund J.W., Toth A.N., 2021. Direct utilization of geothermal energy 2020 Worldwide review, "Geothermics", vol. 90, 101915. <https://doi.org/10.1016/j.geothermics.2020.101915>
- Ney R., 2005. Ocena strategii rozwoju energetyki odnawialnej oraz kierunku rozwoju energetycznego wykorzystania zasobów geotermalnych wraz z propozycją działań, NFOŚiGW, Kraków.
- Paczyński B., Sadurski A., red., 2007. Hydrogeologia regionalna Polski. Wody mineralne, lecznicze i termalne oraz kopalniane, PiG, Warszawa.
- Ragnarsson A.R., Steingrímsson B., Thorhallsson S., 2020. Geothermal Development in Iceland 2015-2019, Proceedings World Geothermal Congress, Reykjavik, Iceland, <https://www.geothermalenergy.org/pdf/IGAstandard/WGC/2020/01063.pdf> (dostęp: 5.10.2023 r.).

Tomaszewska B., 2011. Utylizacja wód termalnych, korozja i skaling. Wstępne wyniki realizacji projektu badawczo-rozwojowego, "Technika Poszukiwań Geologicznych. Geotermia, Zrównoważony Rozwój", nr 1-2, s. 403-412.

Wojciechowski S., 2010, Geotermia Pyrzyce - niewykorzystany potencjał, Geotermia Pyrzyce, Polski Przemysł, 18.01.2010, <https://polskiprzemysl.com.pl/prze-mysl-energetyczny/geotermia-pyrzyce-niewykorzystany-potencjal/> (dostęp: 5.10.2023 r.).

Akty prawne, raporty i dokumenty

GUS, 2023. *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> (dostęp: 5.10.2023 r.).

MG, 2010. *Krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych (projekt)*, Minister Gospodarki, <https://www.imp.gda.pl/bioenergy/strategia/Krajowyplan.pdf> (dostęp: 5.10.2023 r.).

NIK, 2022a. *Geotermia – mamy zasoby, tylko na razie mało z nich korzystamy*, NIK, 22.04.2022, <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/energia-wod-termalnych.html> (dostęp: 5.10.2023 r.).

NIK, 2022b. *Wykorzystanie energii wód termalnych dla celów wytwarzania ciepła. Informacja o wynikach kontroli*, NIK, Delegatura w Katowicach, <https://www.nik.gov.pl/kontrola/P/21/067/LLO/> (dostęp: 2.10.2023 r.).

PIG-PIB, 2022, <https://www.pgi.gov.pl/aktualnosci/display/13573-dzien-ziemi-2022-zainwestuj-w-nasza-planete.html> (dostęp: 2.10.2023 r.).

PIG-PIB, 2023. *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2022 r.*, PIG-PIB, Warszawa, http://geoportal.pgi.gov.pl/css/surowce/images/2022/bilans_2022.pdf (dostęp: 2.10.2023 r.).

UNECE, 2013. *Ramowa Międzynarodowa Klasyfikacja Kopalin Energetycznych i Zasobów Mineralnych*, UNFC-2009, https://unece.org/DAM/energy/se/pdfs/UNFC/unfc2009/UNFC2009_ES39_e.pdf (dostęp: 2.10.2023 r.).

Ustawa z 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2023 r. poz. 633 ze zm.).

Możliwości rozwoju energetyki jądrowej w Polsce Aleksandra Fijałkowska

AECL, 2010. *CANDU Reactor in China first to directly use recovered uranium fuel*, CISION, Atomic Energy of Canada Limited, 23.03.2010, <https://www.newswire.ca/news-releases/candu-reactor-in-china-first-to-directly-use-recovereduranium-fuel-539599062.html> (dostęp: 16.06.2024 r.).

Hippel D. von, Suzuki T., Williams J.H., Savage T., Hayes P., 2011. *Energy security and sustainability in Northeast Asia*, "Energy Policy", vol. 39(11), s. 6719-6730. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2009.07.001>

Horbacz Ł., 2022. *Czy w Polsce zabraknie węgla opałowego. Wyzwania sezonu grzewczego 2022/23*, Parlamentarny Zespół ds. Suwerenności Energetycznej, Warszawa, 2.08.2022 r., <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/agent.xsp?symbol=POSIEDZENIAZESP&Zesp=801> (dostęp: 16.06.2024 r.).

KGHM, 2022. *Pierwsze w Polsce małe reaktory nuklearne już do 2029 roku*. KGHM podpisał porozumienie z NuScale, KGHM Polska Miedź, Komunikat prasowy, Lubin, 14.02.2022, <https://media.kghm.com/pl/informacje-prasowe/pierwszew-polsce-male-reaktory-nuklearne-juz-do-2029-roku-kghm-podpisał-porozumienie-z-nuscale> (dostęp: 16.06.2024 r.).

KGHM, 2023. Krok bliżej do atomu w KGHM. Projekt NuScale Power z certyfikatem w USA, KGHM Polska Miedź, Komunikat prasowy, Lubin, 23.01.2023, <https://media.kghm.com/pl/informacje-prasowe/krok-blizej-do-atomu-w-kghm-projekt-nuscale-power-z-certyfikatem-w-usa> (dostęp: 16.06.2024 r.).

Kleinschmidt P., Maćkowiak-Pandera J., Gawlikowska-Fyk A., Dusiło M., 2022. Ponad bilion złotych na import surowców energetycznych do Polski, Forum Energii, 18.01.2022, <https://www.forum-energii.eu/pl/blog/import-paliw-kopalnych> (dostęp: 16.06.2024 r.).

ORLEN, 2023. Umowa na projekt SMR w Polsce zawarta w Waszyngtonie, ORLEN, Komunikat prasowy, 23.03.2023, <https://www.orklen.pl/pl/o-firmie/media/komunikaty-prasowe/2023/marzec/Umowa-na-projekt-SMR-w-Polsce-zawartaw-Waszyngtonie> (dostęp: 16.06.2024 r.).

Popkiewicz M., 2021. Wprowadzenie do 6 Raportu IPCC, Nauka o klimacie dla sceptycznych, 25.08.2021, <https://naukaoklimacie.pl/aktualnosci/wprowadzenie--do-6-raportu-ipcc-490/> (dostęp: 16.06.2024 r.).

Radovanović M., Filipović S., Pavlović D., 2017. Energy security measurement - A sustainable approach, "Renewable and Sustainable Energy Reviews", vol. 68(2), s. 1020-1032. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2016.02.010>

ZE PAK, 2022. ZE PAK, PGE i KHNP podpisały list intencyjny. Informacja prasowa, ZE PAK SA, Konin, 31.10.2022, <https://www.zepak.com.pl/pl/o-firmie/biuro--prasowe/aktualnosci/14035-ze-pak-pge-i-khnp-podpisaly-list-intencyjny.html> (dostęp: 16.06.2024 r.).

Akty prawne, raporty i dokumenty

GUS, 2019. *Zużycie energii w gospodarstwach domowych w 2018 roku*, Analizy statystyczne, GUS, Warszawa, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko--energia/energia/zuzycie-energii-w-gospodarstwach-domowych-w-2018-roku,2,4.html> (dostęp: 16.06.2024 r.).

IAEA, 2013. *ARIS. Advanced Reactors Information System*, International Atomic Energy Agency, Vienna, <https://aris.iaea.org> (dostęp: 16.06.2024 r.).

IMGW-PIB, 2022. *Klimat Polski 2021*, IMGW-PIB, https://www.imgw.pl/sites/default/files/2022-04/imgw-pib_raport-klimat-polski_2021_0.pdf (dostęp: 16.06.2024 r.).

IPCC, 2018. *Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty*, Intergovernmental Panel on Climate Change, Cambridge University Press, Cambridge, UK, New York, NY, <https://www.ipcc.ch/sr15/> (dostęp: 16.06.2024 r.).

IPCC, 2021. *Climate Change 2021: The Physical Science Basis*, Intergovernmental Panel on Climate Change, UN, <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment--report-working-group-i/> (dostęp: 16.06.2024 r.).

KOBiZE, 2022. *Raport z rynku CO₂*, Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami, kwiecień 2022, nr 121, https://www.kobize.pl/uploads/materialy/materialy_do_pobrania/raport_co2/2022/KOBiZE_Analiza_rynku_CO2_kwiecie%C5%84_2022.pdf (dostęp: 16.06.2024 r.).

OECD, 2020. *Uranium 2020: Resources, Production and Demand*, Nuclear Energy Agency and the International Atomic Energy Agency, NEA No. 7551, <https://www.oecd->

nea.org/jcms/pl_52718/uranium-2020-resources-production-anddemand?details=true (dostęp: 16.06.2024 r.).

Our World in Data, <https://ourworldindata.org/grapher/death-rates-from-energy--production-per-twh> (dostęp: 16.06.2024 r.).

PSE, 2021. *Zestawienie danych ilościowych dotyczących funkcjonowania KSE w 2021 roku*, Polskie Sieci Elektroenergetyczne, https://www.pse.pl/dane-systemowe/funkcjonowanie-kse/raporty-roczne-z-funkcjonowania-kse-za-rok-2021#r6_5 (dostęp: 16.06.2024 r.).

Uchwała nr 215 Rady Ministrów z 2 listopada 2022 r. w sprawie budowy wielkoskalowych elektrowni jądrowych w Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2022 r. poz. 1124).

Ustawa z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz.U. z 2023 r. poz. 1173 ze zm.)

Paliwo jądrowe Maciej Chotkowski

Czerwiński A.A., 1998. *Energia jądrowa i promieniotwórczość*, Oficyna Wydawnicza Pazdro, Warszawa.

DOE, 1993. *DOE Fundamentals Handbook. Nuclear Physics and Reactor Theory*, vol. 2, DOE-HDBK-1019/2-93, U.S. Department of Energy, FSC-6910, Washington, s. 33.

Gottsacker E., 2024. A small town in rural Ohio is producing enriched uranium again. Here's why that matters, Ideastream, Public Media, 18.04.2024, <https://www.ideastream.org/2024-04-18/a-small-town-in-rural-ohio-is-now-the-only-place-in-america-producing-enriched-uranium> (dostęp: 2.05.2024 r.).

Haynes W.M. (red.), 2016-2017. *CRC Handbook of Chemistry and Physics, Abundance of elements in the earth's crust and in the sea*, 97th edition, CRC Press, Taylor & Francis Group, Boca Raton, London, New York, s. 14-17.

Lieser K.H., 2001. *Nuclear and Radiochemistry. Fundamentals and Applications*, Wiley, Weinheim, s. 227. <https://doi.org/10.1002/9783527612758>

Nassar R., Moeini O., Mastrogiacomo J.-P., O'Dell C.W., Nelson R.R., Kiel M., Chatterjee A., Eldering A., Crisp D., 2022. Tracking CO2 emission reductions from space: A case study at Europe's largest fossil fuel power plant, "Frontiers in Remote Sensing", vol. 3. <https://doi.org/10.3389/frsen.2022.1028240>

Odkryli cenny pierwiastek w województwie świętokrzyskim. "Jest to dla nas symboliczne", 2024. Business Insider, 24.04.2024, <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/wyjatkowe-odkrycie-na-terenie-swietokrzyskiego-chodzi-o-uran/7dcbgnw> (dostęp: 2.05.2024 r.).

Onstad E., 2023. Uranium price ticks up after Niger coup, more gains expected, Reuters, 1.08.2023, <https://www.reuters.com/markets/commodities/uranium-price-ticksup-after-niger-coup-more-gains-expected-2023-08-01/> (dostęp: 2.08.2023 r.).

Petkova M., 2022. Weekly data: Cutting nuclear links with Russia may be harder than cutting fossil fuel imports, Energy Monitor, 21.03.2022, <https://www.energymonitor.ai/sectors/power/weekly-data-russian-uranium-supply-chains/#:~:text=Russia%20provides%20about%2035%25%20of%20enriched%20uranium%20globally,e%20richment%20capacities%20include%20Germany%2C%20the%20Netherlands%20and%20France> (dostęp: 3.08.2023 r.).

PGE, 2023. O oddziale, Oddział Elektrownia Bełchatów, <https://elbelchatow.pgegiiek.pl/O-oddziale> (dostęp: 14.07.2023 r.).

Rosyjskie samoloty z paliwem dla Węgier nad Polską, 2022. "Rzeczpospolita", 24.04.2022, <https://www.rp.pl/konflikty-zbrojne/art36134661-rosyjskie-samoloty-z-paliwem-dla-wegier-nad-polska> (dostęp: 3.08.2023 r.).

RSU, 2021. Radionuclide Data Sheet, University of Manchester, Radiation Safety Unit, <https://documents.manchester.ac.uk/display.aspx?DocID=32414#:~:text=The%20following%20formula%20is%20acceptable%20for%20giving%20approximate,%3D%20the%20activity%20of%20the%20source%20%28in%20GBq%29> (dostęp: 16.09.2023 r.).

Skwarzec B., 2002. Radiochemia środowiska i ochrona radiologiczna, Wydawnictwo DJ, Pabianice.

Taylor D.T., Taylor S.K., 1997. Environmental uranium and human health, "Reviews on Environmental Health", vol. 12(3), s. 147-157. <https://doi.org/10.1515/REVEH.1997.12.3.147>

US Senate approves bill to ban Russian uranium imports, 2024. Reuters, 1.03.2024, <https://www.reuters.com/world/us/us-senate-approves-bill-ban-russian-uranium-imports-2024-05-01/> (dostęp: 8.05.2024 r.).

Akty prawne, raporty i dokumenty

EIA, 2023. *Uranium Marketing Annual Report*, U.S. Energy Information Administration, Washington, <https://www.eia.gov/uranium/marketing/> (dostęp: 3.08.2023 r.).

IAEA, 2022. *Uranium 2022: Resources, Production and Demand*, International Atomic Energy Agency, OECD, NEA, Paris.

IAEA, ARIS, b.d. *Advanced Reactor Information System*, <https://aris.iaea.org/sites/SFR.html> (dostęp: 5.05.2024 r.).

Uchwała nr 141 Rady Ministrów z 2 października 2020 r. w sprawie aktualizacji programu wieloletniego pod nazwą „Program polskiej energetyki jądrowej” (M.P. z 2020 r. poz. 946).

Uchwała nr 154 Rady Ministrów z 21 października 2020 r. w sprawie aktualizacji „Krajowego planu postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym” (M.P. z 2020 r. poz. 1070).

WNA, 2018. *Physics of Uranium and Nuclear Energy*, World Nuclear Association, London, <https://www.world-nuclear.org/information-library/nuclear-fuel-cycle/introduction/physics-of-nuclear-energy.aspx> (dostęp: 18.06.2024 r.).

WNA, 2020. *Processing of Used Nuclear Fuel*, World Nuclear Association, London, <https://world-nuclear.org/information-library/nuclear-fuel-cycle/fuel-recycling/processing-of-used-nuclear-fuel.aspx> (dostęp: 18.08.2023 r.).

WNA, 2021. *Plutonium*, World Nuclear Association, London, <https://www.world-nuclear.org/information-library/nuclear-fuel-cycle/fuel-recycling/plutonium.aspx> (dostęp: 3.08.2023 r.).

WNA, 2022. *Uranium Enrichment*, World Nuclear Association, London, <https://www.world-nuclear.org/information-library/nuclear-fuel-cycle/conversionenrichment-and-fabrication/uranium-enrichment.aspx> (dostęp: 3.08.2023 r.).

WNA, 2023. *Uranium Markets*, World Nuclear Association, London, <https://world-nuclear.org/information-library/nuclear-fuel-cycle/uranium-resources/uraniummarkets.aspx> (dostęp: 26.07.2023 r.).

Gospodarstwa domowe – fundament bezpieczeństwa energetycznego w Polsce

Jakub Sokołowski

Antosiewicz M., Lewandowski P., Sokołowski J., 2022. The Economic Effects of Stopping Russian Energy Imports in Poland, IBS Research Report, 01/2022.

Doukas H., Nychtis Ch., Psarras J., 2009. Assessing energy-saving measures in buildings through an intelligent decision support model, "Building and Environment", vol. 44(2), s. 290-298.
<https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2008.03.006>

Eurostat, 2023. Energy statistics - supply, transformation and consumption (nrg_d_hhq), https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_d_hhq/default/table?lang=en (dostęp: 10.11.2023 r.).

Farghali M., Osman A.I., Mohamed I.M., Chen Z., Chen L., Ihara I., ...& Rooney D.W., 2023. Strategies to save energy in the context of the energy crisis: A review, "Environmental Chemistry Letters", 23.03.2023, s. 1-37.

Gjorgievski V.Z., Cundeva S., Georghiou G.E., 2021. Social arrangements, technical designs and impacts of energy communities: A review, "Renewable Energy", vol. 169, s. 1138-1156.
<https://doi.org/10.1016/j.renene.2021.01.078>

GUS, 2019. Zużycie energii w gospodarstwach domowych w 2018 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

Hassan T., Song H., Khan Y., Kirikkaleli D., 2022. Energy efficiency a source of low carbon energy sources? Evidence from 16 high-income OECD economies, "Energy", vol. 243, 123063.
<https://doi.org/10.1016/j.energy.2021.123063>

IEA (2022), Poland 2022, IEA, Paris <https://www.iea.org/reports/poland-2022>, Licence: CC BY 4.0.

Kerimray A., Rojas-Solórzano L., Torkmahalleh M.A., Hopke P.K., Ó Gallachóir B.P., 2017. Coal use for residential heating: Patterns, health implications and lessons learned, "Energy for Sustainable Development", vol. 40(1), s. 19-30. <https://doi.org/10.1016/j.esd.2017.05.005>

Komisja Europejska, Europejski plan redukcji zapotrzebowania na gaz, 2022.

Larsen E.R., Osorio S., Ackere A. van, 2017. A framework to evaluate security of supply in the electricity sector, "Renewable and Sustainable Energy Reviews", vol. 79, s. 646-655.
<https://doi.org/10.1016/j.rser.2017.05.085>

Maćkowiak-Pandera J., Gawlikowska-Fyk A., 2022. Koniec importu surowców energetycznych z Rosji?, Forum Energii, 28.02.2022, <http://www.forum-energii.eu/pl/blog/stop-import-rosja> (dostęp: 19.06.2024 r.).

Matczak P., Frankowski J., Putkowska-Smoter R., Wróblewski M., Łoś I., 2023. Tackling (not only) air pollution: Cross-sectional tensions behind state-led energy retrofit program in Poland, "Society & Natural Resources", vol. 36(9), s. 1140-1161. <https://doi.org/10.1080/08941920.2023.2212286>

Motz A., 2021. Security of supply and the energy transition: The households' perspective investigated through a discrete choice model with latent classes, "Energy Economics", vol. 97, 105179. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2021.105179>

Sokołowski J., 2023. Peer effects on photovoltaics (PV) adoption and air quality spillovers in Poland, "Energy Economics", vol. 125, 106808. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2023.106808>

Sokołowski J., Bouzarovski S., 2022. Decarbonisation of the Polish residential sector between the 1990s and 2021: A case study of policy failures, "Energy Policy", vol. 163, 112848.

<https://doi.org/10.1016/j.enpol.2022.112848>

Sokołowski J., Lewandowski P., Frankowski J., 2023. How to Prevent Another Yellow Vests Movement? Assessing Public Preference For A Carbon Tax With A Discrete Choice Experiment, IBS Working Paper 03/2023.

Sokołowski J., Lewandowski P., Kiełczewska A., Bouzarovski S., 2020. A multidimensional index to measure energy poverty: the Polish case, "Energy Sources", Part B: Economics, Planning, and Policy, vol. 15(2), s. 92-112. <https://doi.org/10.1080/15567249.2020.1742817>

Sokołowski J., Sokołowski M.M., 2023. Successful Policies for a Just Energy Transition: Three Solutions from Poland's Residential Energy Sector, Oxford Energy Forum, The Oxford Institute for Energy Studies, Issue 135.

Su C.W., Qin M., Chang H.L., Țăran A.M., 2023. Which risks drive European natural gas bubbles? Novel evidence from geopolitics and climate, "Resources Policy", vol. 81, 103381.

<https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2023.103381>

Thomaßen G., Kavvadias K., Jiménez Navarro J.P., 2021. The decarbonisation of the EU heating sector through electrification: A parametric analysis, "Energy Policy", vol. 148, Part A, 111929.

<https://doi.org/10.1016/j.enpol.2020.111929>

Wiertz T., Kuhn L., Mattissek A., 2023. A turn to geopolitics: Shifts in the German energy transition discourse in light of Russia's war against Ukraine, "Energy Research & Social Science", vol. 98, 103036.

<https://doi.org/10.1016/j.erss.2023.103036>